

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

JĘZYK POLSKI

POZIOM PODSTAWOWY

FORMUŁA OD 2015

(„NOWA MATURA”)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

ARKUSZ MPO-P1

MAJ 2019

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...].

Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. PRAWDA
2. FAŁSZ
3. FAŁSZ

Zadanie 2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenie wyrazów [...]) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...].

Schemat punktowania

1 p. – poprawne określenie trzech warunków.

0 p. – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Ścieranie się różnych poglądów / różnice zdań.
- Ustalenie zasad prowadzenia dyskusji przed jej rozpoczęciem.
- Ustalenie kryteriów oceniania dyskusji (z perspektywy uczciwości lub skuteczności).
- Spór dwóch stron (muszą być przeciwnicy).
- Wykorzystanie „narzędzi”, czyli środków językowych i retorycznych.

Zadanie 3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.4) [...] rozpoznaje zastosowane [...] środki językowe [...].
III. Tworzenie wypowiedzi.	Umiejętność z III etapu edukacyjnego Zdający 1.5) [...] uzasadnia własne zdanie [...].

Schemat punktowania

1 p. – poprawne wypisanie dwóch sformułowań oraz poprawne uzasadnienie.

0 p. – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Sformułowania:

- *inna sprawa*
- *nie daj Boże*
- *„Tak, tak, Gerwazeńku. Tak, tak, Protazeńku”*
- *wyraźnie inny*
- *znamienne*
- *konwersacja gładka / niewinna / beznamiętna*
- *galanteria*
- *ale przecież*

Uzasadnienie:

- *Nadają tekstowi subiektywny charakter.*
- *Podkreślają istotę poruszanego problemu.*
- *Mają charakter retoryczny.*
- *Skracają dystans między autorami a czytelnikami.*

Zadanie 4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 3.1) analizuje i definiuje [...] znaczenia słów.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Umiejętność z III etapu edukacyjnego Zdający 1.5) [...] uzasadnia własne zdanie [...].

Schemat punktowania

1 p. – poprawne wyjaśnienie.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- *Z tekstu wynika, że dyskusja to m.in. wymiana poglądów, różnych zdań, walka na argumenty, zatem aby dyskusja była skuteczna, nie może być prowadzona z galanterią.*
- *Kontrowersje nie wykluczają galanterii prowadzenia dyskusji. Argumenty w dyskusji mogą być formułowane z szacunkiem dla przeciwnika, eleganckie, na co wskazują autorzy w akapicie czwartym.*

Zadanie 5. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 3.1) analizuje i definiuje [...] znaczenia słów.

Schemat punktowania

1 p. – poprawne wyjaśnienie.

0 p. – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Przekonywanie siebie nawzajem do danego zagadnienia, będąc już przekonany do niego.

Zadanie 6. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.4) [...] rozpoznaje zastosowane [...] środki językowe [...].

Schemat punktowania

2 p. – trzy poprawne przyporządkowania.

1 p. – dwa poprawne przyporządkowania.

0 p. – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A 4

B 1

C 3

Zadanie 7. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 3.1) analizuje i definiuje [...] znaczenia słów.

Schemat punktowania

2 p. – podanie dwóch słów-kluczy oraz wyjaśnienie zależności między nimi.

1 p. – podanie tylko dwóch słów-kluczy.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Słowa-klucze: historia / przeszłość ORAZ powieść / powieść historyczna / Sienkiewicz / literatura

Przykładowa odpowiedź

Historia mówi o tym, co jest rzeczywiste i wydarzyło się naprawdę, a powieść historyczna opiera się zarówno na historii, jak i na fikcji.

Zadanie 8. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...].

Schemat punktowania

2 p. – poprawne przyporządkowanie trzech pytań.

1 p. – poprawne przyporządkowanie dwóch pytań.

0 p. – odpowiedź niepełna lub odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Akapit	Pytanie
3.	f
4.	b
6.	d

Zadanie 9. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...].
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający zna teksty literackie i inne teksty kultury[...]. (III etap edukacyjny)

Schemat punktowania

2 p. – poprawne uzupełnienie całej tabeli (podanie dwóch cech, tytułów i przykładów).

1 p. – poprawne podanie jednej cechy wraz z tytułem i przykładem.

0 p. – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Cecha powieści u Scotta lub Dumasa	Tytuł powieści	Przykład z powieści Sienkiewicza
– koloryt lokalny; – rekonstrukcja obrazu epoki; – przygodowa fabuła na tle historii sekretnej (romanse, wojny, szpiegów) / wydarzenia historyczne oraz fabuła przygodowa	<i>Krzyżacy</i>	– odtworzenie kolorytu lokalnego: charakterystyczne cechy kultury rycerskiej i dworskiej, uczta na zamku w Malborku, – rekonstrukcja obrazu epoki: autentyczne wydarzenie (bitwa pod Grunwaldem) i postacie (np. król Władysław Jagiełło); – elementy fabuły przygodowej: pojedynek Zbyszka z rycerzem krzyżackim, porwanie Danusi.
	<i>Quo vadis</i>	– odtworzenie kolorytu lokalnego: Rzym czasów Nerona, życie rzymskich patrycjuszów – uczta u Petroniusza, – rekonstrukcja obrazu epoki: prześladowania pierwszych chrześcijan, autentyczne wydarzenie (spalenie Rzymu) i postacie (np. cesarz Neron); – elementy fabuły przygodowej: skomplikowane dzieje uczucia Ligii i Winicjusza, porwanie Ligii.
	<i>Potop</i>	– odtworzenie kolorytu lokalnego: Polska sarmacka, obyczajowość szlachecka (uczta w Kiejdanach), – rekonstrukcja obrazu epoki: autentyczne wydarzenie (wojna polsko-szwedzka w XVII w.) i postacie (np. król Jan Kazimierz);

		– elementy fabuły przygodowej: pojedynek Kmicica z Wołodyjowskim, obrona Jasnej Góry, porwanie księcia Bogusława.
--	--	---

Uwaga.

Zdający może w obu przykładach odwołać się do tej samej powieści. Może się także odwołać do powieści spoza podstawy programowej.

Zadanie 10. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte [...].
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

a) (0–1)

Schemat punktowania

1 p. – poprawne podanie autora i tytułu utworu.

0 p. – odpowiedź niepełna lub odpowiedź niepoprawna, lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Autor: Adam Mickiewicz

Uwaga.

Uznaje się odpowiedzi A. Mickiewicz, Mickiewicz. Nie uznaje się pomyłki w imieniu, np. Andrzej Mickiewicz.

Tytuł: *Pan Tadeusz*

b) (0–1)

1 p. – poprawne uzasadnienie na podstawie całego utworu.

0 p. – odpowiedź niepełna lub odpowiedź niepoprawna, lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Tworzenie obrazu klęski przezwyciężonej pozwala przetrwać czasy niewoli, daje optymizm, krzepi serca. W „Panu Tadeuszu” klęska może zostać przezwyciężona dzięki zjednoczeniu się rodów Sopliców i Horeszków przeciw wspólnemu wrogowi – Moskalom.

Uwagi.

- Jeśli w części a) zdający udzielił niepoprawnej odpowiedzi, to w części b) również otrzymuje 0 punktów. Jeżeli zdający w części a) poda prawidłowo jedynie tytuł utworu i nie poda autora i w części b) napisze poprawne uzasadnienie wskazujące na znajomość lektury, otrzymuje 1 p.*
- W przypadku błędu rzeczowego w części a) oraz/lub w części b) zdający otrzymuje 0 p.*

Zadanie 11. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.4) [...] rozpoznaje zastosowane [...] środki językowe [...].

Schemat punktowania

2 p. – podanie nazwy dwóch stylów i zilustrowanie każdego z nich przykładami.

1 p. – podanie nazwy jednego stylu i zilustrowanie go przykładem.

0 p. – odpowiedź niepełna lub odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- styl naukowy, np. *Zwrócił na to uwagę Arystoteles, kiedy pisał w „Poetyce” o wyższości poezji nad historią*
- styl potoczny, np. *nie da się żyć*
- styl artystyczny, np. *rozkołysać fantazje skarłowaciałe*
- styl publicystyczny, np. *Sienkiewicz używa literatury, aby zaaplikować czytelnikowi upojną używkę*

Zadanie 12. (0–3)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia.
III. Tworzenie wypowiedzi	Zdający: 1.7) wykonuje różne działania na tekście cudzym ([...] streszcza [...]).

Schemat punktowania

3 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia, streszczenie logicznie spójne, właściwa liczba słów.

2 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.

1 p. – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.

0 p. – odpowiedź błędna LUB brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

W tekście „Szkopuł i koniektura” Koziółek omawia zależności między historią a powieścią historyczną. Odwołując się do teorii „władców historycznej wyobraźni” oraz przywołując antyczną koncepcję, autor dookreśla te terminy. Mówi o determinizmie historii i możliwości jego przewyższenia przez powieść. Na przykładzie twórczości Sienkiewicza Koziółek wskazuje na terapeutyczną funkcję prozy historycznej, która odegrała istotną rolę w kształtowaniu świadomości zbiorowej Polaków.

Zadanie 12. (0–50)

Temat 1. Czym dla człowieka może być wolność? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu *Dziadów* cz. III, całego dramatu Adama Mickiewicza oraz wybranego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Wytyczne do realizacji tematu nr 1.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu, odniesieniem do całości utworu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu, odwołania do *Dziadów* cz. III i innego tekstu kultury, a odwołania te muszą być funkcjonalne dla argumentacji, nie mogą być prostym streszczeniem.
- W przypadku *Dziadów* cz. III i innych utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte [...].
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 2.4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] akcja); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...]; 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (rozprawka) [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...] dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

Kryteria oceny rozprawki

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie stanowiska	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	18	Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
		12	Uzasadnienie trafne i szerokie												
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	8	Uzasadnienie trafne, ale wąskie	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczone zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
		4	Uzasadnienie częściowe												
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia stanowiska	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny rozprawki

A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.

Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu).

Sformułowanie stanowiska będącego częściowo udaną próbą rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu.

Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem.

Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

B. Uzasadnienie stanowiska jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki.

Uzasadnienie:

- **pogłębione** to uzasadnienie, w którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia,
- **trafne** zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.

Szerokość uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest:

- **szerokie**, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu,
- **wąskie**, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury),
- **częściowe**, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, w której **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem i w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności,
- **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę i wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. użycie metafory, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

Temat 2. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Wytyczne do realizacji tematu nr 2.

- Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wywodu.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Proste odczytanie (parafrazowanie, streszczanie) utworu nie jest jego interpretacją.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte [...].
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 2.4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] sytuacja liryczna [...]); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...]; 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (interpretacja tekstu poetyckiego) [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź [...] (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

A	Koncepcja interpretacyjna	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
9	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	15	Uzasadnienie trafne i pogłębione	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	10	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczone zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
3	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	5	Uzasadnienie częściowo trafne												
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów

Objaśnienia dotyczące kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest **spójna**, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

Koncepcja może być:

- **częściowo sprzeczna** z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekście.
- **całkowicie sprzeczna** z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.
- **spójna**, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensy utworu.
- **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy częściowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem).

Brak koncepcji to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów częściowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem. Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

Uzasadnienie może być:

- **trafne**, jeśli zawiera wyłącznie **powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.
- **częściowo trafne**, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **pogłębione**, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- **niepogłębione**, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja jest oceniana ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalna ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem i akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.
- **częściowo stosowny** dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduchowiona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

I. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych Jerzego Podrackiego.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek „i” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em, q-om*,
- f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie, zachwilę, napewno*,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
- h) wynikających ze schematycznego stosowania zasad ortografii, np.: *startóje* bo *startować*, błędnej pisowni wyrazów, którymi nie rządzą zasady ortograficzne (ich pisownię trzeba zapamiętać),
- i) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.